

Klima- og miljødepartementet
v/ Selma Skov Høye
seh@kld.dep.no

Høringsuttalelse: Enovas styringsavtale

Innledning

Det vises til Klima- og miljødepartementet høring om Enovas styringsavtale med departementet og vi takker for å kunne gi innspill til høringen.

Hafslund Oslo Celsio (heretter Celsio) er Norges største selskap innen fjernvarme og avfallsforbrenning. Videre jobber vi med å etablere verdens første CO₂-fangstanlegg innen avfallsforbrenning, eier og drifter et fiberselskap og utvikler for tiden områdekjøling i bestemte områder av Oslo. Celsio er eiet av hhv. Hafslund (60%), HitecVision (20%) og Infranode (20%).

I 2023 produserte vi 2 TWh fjernvarme, hvor om lag 80 % av energikildene var basert på overskuddsvarme (61 %) og bioenergi (19 %). På den måten avlaster Celsio kraftsystemet og nettet inn til Oslo. Fjernvarmen dekker om lag 28 % av Oslos totale oppvarmingsbehov, og inntil 35 % av byens totale effektbehov. (Kilder; Celsio, Fjernkontrollen 2024)

Norske bygninger bruker 50 TWh strøm til oppvarming samtidig som industrien alene slipper ut 20 TWh utnyttet varmeenergi hvert år og store mengder varmeenergi også er tilgjengelig fra annet næringsliv. Vi vil etterlyse sterkere virkemidler for utnyttelse av overskuddsvarme til oppvarming av bygg og tappevann gjennom fjernvarme.

Overskuddsvarme kan hentes fra industri, datasenter, avfallsforbrenning og store varmepumper i avløpssystem, sjø og berggrunn. Samspill mellom energibærere gir et mer fleksibelt og robust energisystem og frigir kraft og nettkapasitet. For å kunne utnytte varmeenergi må bygningsmassen være mottakelig for varmeenergi. I tillegg til tekniske byggkrav om energifleksibel oppvarmingsløsning i nybygg, bør det også lages støtteordninger for konvertering av eksisterende bygg med direktevirkende elektrisk oppvarming til energifleksibel oppvarmingsløsning som vannbåren varme.

Fleksibilitet i energisystemet

«Å skape mer fleksibilitet i energisystemet kan være en mer lønnsom og effektiv måte å håndtere effekttoppene i infrastrukturen på enn å bygge nytt kraftnett. Dette kan gi en raskere og rimeligere overgang til lavutslippssamfunnet.»

Dette er sitat fra Enovas hjemmeside hvor fleksibilitet i energisystemet beskrives (ref: [Fleksibilitet i energisystemet – Søk om støtte | Enova](#))

Vi er enige i dette utsagnet og gir nedenfor en begrunnelse for dette.

Oppsummering av våre synspunkter

Når oppvarming av bygg skjer gjennom fjernvarme, så kan dette bidra til en raskere elektrifisering.

De raskeste, enkleste, samfunnsøkonomisk lønnsomme og mest effektive virkemidlene for å avlaste kraftnettet er da å kombinere energieffektivisering og gi direkte enovastøtte til vannbåren varme i

Postadresse Hafslund Oslo Celsio AS Postboks 1022 Hoff 0218 Oslo	Besøksadresse Askekroken 11 0277 Oslo	Telefon 22 43 59 80	Epost firmapost@celsio.no Nett: www.celsio.no	Foretaksregisteret 977296919
--	--	-------------------------------	--	--

bygg. En slik støtte kan være direkte støtte til å etablere vannbåren infrastruktur i bygg. Dermed kan det i norske byer og tettsteder etableres fjernvarmetilknytning, som vil gi en betydelig mengde med ny termisk energi som kan avlaste kraftnettet, og spesielt i de kalde vintermånedene.

Nedstrøms støtte til de omtalte kundegruppene vil sammen med energieffektivisering og direkte støtte til enkelthusholdninger sørge for gode og varige resultater i energisystemet.

Følgende elementer må innarbeides i ny Enovaavtale mellom partene:

- *en direkte økonomisk støtte til etablering av vannbåren infrastruktur i bygg, der støtten gis direkte til borettslag, boligsameier og næringsbygg*

Fjernvarme vil spille en viktigere rolle i framtidens energisystem

Fjernvarme utgjør i dag rundt 15 prosent av det norske varmemarkedet, som domineres av direkte eloppvarming supplert med varmepumper. Som følge av klima- og næringspolitiske mål, er kraftforbruket ventet å vokse sterkt fram mot 2050. Det skaper et økt behov for kraftproduksjon, nettkapasitet og fleksibilitet i kraftsystemet. Fjernvarme er pekt på som en del av løsningen for å møte behovet for mer energi og fleksibilitet, blant annet i Energikommisjonens rapport fra 2023.

I Oslo har Celsio kartlagt et potensial for 1,5-1,9 TWh økt bruk av fjernvarme gjennom konvertering til vannbåren varme i bygg som i dag bruker elektrisk oppvarming.

Kraftnettet kan utnyttes bedre med fjernvarme

Prognoser fra Statnett (kraftmarkedesanalyser) indikerer en svekket kraftbalanse. I praksis betyr dette at det er et betydelig antall bedrifter som har søkt om tilgang til ny elektrisk effekt ikke har fått tildelt dette fordi det ikke er plass i kraftnettet. Når effekt ikke tildeles, så vil heller ikke prosjekt- og bedriftsinitiativ kunne realiseres, som i neste omgang betyr tap av fremtidige arbeidsplasser.

Belastningen på kraftnettet er størst om vinteren når oppvarmingsbehovet er på det høyeste. Økt bruk av fjernvarme vil avlaste kraftforbruket i toppplast. Beregninger basert på data fra Elvia og Celsio samt THEMAs kraftmarkedsmodell indikerer at konvertering på 1-1,5 TWh netto årlig kraftforbruk til oppvarming vil frigjøre effektkapasitet i størrelsesorden 330-430 MW i Oslo/NO1, der den nedre delen av intervallet er basert på historiske data og den øvre delen på modellberegningene.

Økt bruk av løsninger for varmelagring og optimering av driften av elkjeler i fjernvarmeanleggene kan frigjøre enda mer kapasitet. Dette har flere nyttevirksomheter:

- Nettinvesteringer kan utsettes eller unngås helt, på alle nettnivåer.
- Kapasitet frigjøres slik at nytt forbruk kan knyttes til nettet raskere.

I dag er det særlig kapasiteten i transmisjons-nettet i og rundt Oslo som er begrenset, som gjør at nytt storskala forbruk som datasentre og annen nærings-virksomhet blir stående i kø.

Fjernvarme kan bidra med balansetjenester

Fjernvarme kan tilby fleksibilitet til kraftsystemet ved å by inn opp- og nedregulering fra elkjeler i Statnetts reservemarkeder. For eksempel kan elkjeler trolig bidra med å stabilisere frekvensen og opprettholde balansen fram til ny balanse mellom forbruk og produksjon.

I denne sammenhengen er det også verdt å peke på at områdekjøling kan tilby verdifull fleksibilitet om sommeren. Sommerfleksibilitet kan ha en høy verdi som følge av at det er lite regulerbar kraftproduksjon i drift i den perioden

Fjernvarme styrker forsyningssikkerheten og reduserer kraftprisene

Fjernvarme styrker forsyningssikkerheten i kraftsystemet og energisystemet som helhet. Fjernvarme bidrar til en mer diversifisert energiforsyning og reduserer belastningen på kraftsystemet, noe som gir mindre konsekvenser ved avbrudd i kraftforsyningen og som også kan gi redusert risiko for at avbrudd finner sted. Fjernvarmeleveransene er riktignok sårbare for langvarige strømvbrudd, men fjernvarmen bidrar likevel positivt til forsyningssikkerheten.

Også i et beredskapsperspektiv bidrar fjernvarme gjennom en mer diversifisert og mer robust energiforsyning.

I tillegg er det et poeng at fjernvarmens bidrag til energi- og effektbalansen også reduserer kraftprisene. Oslo ligger i NO1, som er et område med et betydelig energiunderskudd og med begrensede muligheter for økt kraftproduksjon, særlig regulerbar kraft.

Barrierer for vekst i fjernvarme

Rapport fra Thema Consulting om «Fjernvarme og områdekjøling – barrierer, muligheter og nødvendige virkemidler for å realisere vekst sett i et nasjonalt og lokalt perspektiv" (ultimo april 2024) konkluderer med at fjernvarme er samfunnsøkonomisk lønnsomt, særlig i områder med knapphet på nettkapasitet. Da melder spørsmålet seg om dagens rammevilkår er tilstrekkelig for en betydelig vekst i fjernvarme. Vår vurdering er at dagens rammevilkår ikke er gode nok for å oppnå vekst og dermed avlaste kraftnettet.

Direkte støtte fra Enova kan utløse overgang fra elektrisitet til vannbåren varme. Enovastøtte på om lag 50% av investeringen i en betydelig periode i årene fremover vil kunne utløse investeringer hos kundene (boligbygg og næringsbygg) og dermed kunne avlaste kraftnettet varig.

Avsluttende kommentar

Hvis dere har spørsmål eller kommentarer, så er det bare å ta kontakt.

Vennlig hilsen
Hafslund Oslo Celsio AS

Knut Inderhaug
Administrerende direktør